

NEMURIREA S-A NĂSCUT LA CATEDRĂ

Vasile BOGDAN
TVR Timișoara

De curând am fost la Bruxelles și mi-am amintit, inconștient, de Dumneaei. Am fost și la Paris, apoi, la Roma, la fel, era mereu cu mine. Eram împreună de demult, de o vreme imposibil de lungă, o amintire uneori chinuitoare, pentru că nu poți fi mereu într-o stare de recunoștință, dar lucrurile stau chiar astfel, de aceea eu îi mulțumesc mereu. Încă de pe vremea în care, neavând reviste, cărți în franceză și italiană, ajunsese, credea că e de datoria Dumneaei să țină cald în mine interesul, și nu numai în mine, în toți cei care învățaseră de la Dumneaei, să mi le împrumute, pe sub mână, era propagandă occidentală, deh, iar eu citeam cu încântare lucruri care firește că îmi erau interzise, năravuri ale celor din „societatea putredă” de dincolo de Cortina de Fier. Dar buchiseam mai departe limbile acestea două, vii, pline de viață adevărată, chiar dacă interzisă pentru mine, ceea ce era mai important. Deși, atunci, îmi păreau inutile, ele, limbile străine. Folositoare poate doar pentru a înțelege mai bine originile unor cuvinte din lexicul românesc, poate pentru a mă delecta cu stilul unor scriitori, dar practic, uzual, nu aveam nevoie cu ele, pe vremea când mi se cerea să raportez orice dialog cu vreun cetățean străin.

Mărturisesc că cea mai puternică emoție m-a încercat atunci când am citit, integral, *Il gattopardo* al lui Lampedusa, și cele patru povestiri ale sale, în original, în acea italiană de miere, caldă, răscolitoare, da, limba era învăluitoare, cum nu aveam să o descopăr decât parțial în traducerea, firește

notabilă, a lui Tașcu Gheorghiu, de pildă. Era altceva. După cum m-a emoționat peste putință atunci când, fiind pentru prima oară în Franța, prin 1991, eram lăudat într-un ziar pentru franceza mea cursivă.

Cred că era o glumă, în primul rând că vorbeam pentru prima oară franțuzește, după decenii de lectură și alte decenii de uitare, și fusese mai degrabă o joacă de a găsi sinonime la groaza de cuvinte neștiute, spre a mă face totuși înțeleș. Iar eu, neștiind a mă adresa direct, devenisem extrem de prețios, ceea ce a atras atenția că aș fi un fel de savant într-ale limbii. Țin minte ce handicapat mă simțisem, deoarece, neavând exercițiul vorbirii, nu îl aveam nici pe cel al ascultării, și la iuțea aceea de tren de mare viteză a cuvintelor lor, abia înțelegeam vreo vorbuliță-două.

Iată ce mi-a trebuit să trăiesc din ziua aceea când, ca o curiozitate, optasem să învăț la Universitatea noastră, franceza și italiana. Ceea ce nu bănuisem era că voi avea ca profesoară pe cea mai „nasoală” din toate, cea care scoate untul din tine, care te freacă pe toate părțile și nu se lasă, „dată naibii cum este” până nu te trântește, dacă nu știi materie. Adică limba. De adevărul acestor vorbe aveam să-mi amintesc, trec peste detalii, după al doilea semestru, la examenul din prag de vară, când, după ce bolborosisem ceva cu biletul în mână, Dumneaei mă privi scurt, iar vorbele i-au căzut ca o ghilotină: „Știi prea multă italiană ca să-ți dau 7. Ne vedem la toamnă”. Acest „Ne vedem la toamnă” mă bântuie și acuma, sunt singurele vorbe pe care le repet mereu, oriunde mă aflu și, firesc, dau examen la cele două limbi în dialoguri, uneori, importante, pe care le port cu scriitori, jurnaliști, oameni politici sau artiști.

A fost o vară de coșmar, în care am învățat serios limba italiană. Toamna, luam 10, iar Doamna mă chema pe șest, eram câțiva la care ținea în mod deosebit, și ne dădea câte o revistă nou venită. Era felul Dumneaei de a ne răsplăti, bineînțeleș

garnisind gestul cu alte și alte observații despre felul nostru de a ne îmbrăca, ce să mâncăm, ce să citim, ce să învățăm. Uneori mi se părea de-a dreptul afurisită, și astăzi mi se pare că a fost, dar altfel nu știam câte știu, altfel nu aveam un anume respect față de o carte pe care trebuie să o citești, îmbrățișând-o, carte de la care să iei esența și să ai mereu conștiința că trebuie să dai întreit oamenilor din ceea ce ai primit. Lecții fugare, spuse în grabă pe coridoare sau la ore, dar care îți mergeau direct la inimă. Era afurisenia caldă a omului care te iubea și-ți dorea numai binele.

Nu am avut mulți dascăli de mărimea și integritatea Dumneaei. Puțini, dar excelenți, o galerie de aur, care a fost chiar astfel în istoria Universității timișorene, care mi-au oferit cunoștințe, dar mai cu seamă repere. După trecerea pe lângă ei, văd altfel lumea, temeinic, responsabil și... cu acel sentiment ciudat de *deja vu*, pentru că ceea ce noi teoretizăm cândva ori învățăm „inutil”, precum limbile străine, ori citeam despre alte meleaguri, acum avem șansa – ce fericire să nu fim prea bătrâni pentru a mai putea savura această șansă – de a le vedea. Și atunci mă întorc la Dumneaei și-mi spun, eu profesor ratat, jurnalist încă de pe vremea studenției, îmbătrânit astfel, că nemurirea nu stă în cărți ori în gesturi eroice, ci în minuția de furnică cu care așezi dreapta ființă în cei pe care îi înveți. Iar Dumneaei așa a fost, o harnică furnică, când afurisită, când înduioșătoare, mică cum era și, de fapt, care mi-a așezat și mie sufletul să primesc și să dau tot ce e mai bun din mine altora. În calitate de martor și beneficiar, îi dau dreptul la nemurire dragei, unicei profesoare și omului Maria Belisare.

Timișoara, 1 Decembrie 2008, printr-o simplă coincidență,

Vasile Bogdan